

Evropski puls

Elektronski mjesecnik za evropske integracije - broj 79, april 2012.

TEMA BROJA

**Koja će biti uloga
Skupštine Crne Gore
u pregovorima
o članstvu u EU**

Save changes to Parliament?

OK

Cancel

intervju

Šefica pregovaračkog tima Hrvatske
za poljoprivrednu, Ružica Gelo

analiza

Da li će se opozicija i vlast
dogovoriti oko reforme pravosuđa

izazovi u EU

Predsjednički izbori u Francuskoj
nijesu samo francusko pitanje

Uvodnik:

Vladan Žugić

Tužilaštvo

Rebalans budžeta nije strašna stvar i to je uradio veliki broj država u Evropi. Reče nedavno mlađani pomoćnik ministra finansija Nemanja Pavličić smirenošću dostoјnom velikom duhovniku. Reče i ostade živ. Rebalans budžeta ne bi bio strašna stvar da do njega nije došlo, kad mu vrijeme nije, u aprilu i da njegov šef, Milorad Katnić, samo četiri mjeseca ranije nije govorio da je realan, uprkos upozorenjima stručnjaka i rijetkih opozicionara, kojima su tradicionalno preči zastava i jezik, nego džep građana.

Što se tiče ostatka Evrope, istina je da je samo nekoliko država moralo da prepravlja svoje finansijske planove do aprila. Najблиži primjer je Hrvatska čije posljednje vlade ne pokušavaju građanima staviti naočare za ružičastu stvarnost, a to je izgleda jedni cilj ove vlasti. Kako drugačije tumačiti činjenicu da je iz Vlade prva informacija glasila da će rebalans prvo udariti po džepu funkcionera. Ukupna ušteda po tom osnovu je oko 400,000 eura. To je samo oko tri puta više nego što je Ministarstvo finansija prošle godine svojim zapošlenima podijelilo kroz nadoknade za rad u raznim komisijama, grupama, naknadama za odvojen život (od mame i tate - prim.aut.) Grčke vlasti su bile majstori za farbanje u ljubičasto. Sada radi štednje fizička i pravna lica u toj državi mogu iznajmiti policijaca na sat! Nijesu zaostali ni Španci. Oni sada broje table ljekova koje će izdati na recept jer je starija populacija u ranijem periodu bila sklona stvaranju rezevi! Naša Vlada je prvo zabranila pušenje u kafićima. Naravno, zbog brige za zdravlje građana. Sada uvodi porez od po 1 euro vlasnicima ugostiteljskih objekata u kojima je dozvoljeno uživanje u blagodetima nikotina. Nama na jugu ne fali kreativnosti!

Crna Gora je u teškim ekonomskim problemima i samo ozbiljne mjere, prvenstveno ulazak inspekcija u kompanije iza kojih stoji DPS ili čiji su vlasnici neformalni donatori vladajuće partije, uvođenje PDV advokatima, stomatolozima, porez na bogatstvo... može donijeti rezultate koji će krpati rupe u budžetu. U suprotnom, grčki scenario se čini realnim.

Kalendar

03. april

EU da otvori pregovore, vlasti da hapse visoke zvaničnike / Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje EU i Crne Gore (POSP) pozvao je članice EU da „neopravdano i pretjerano ne odlažu otvaranje pregovora“ sa Crnom Gorom, ali istovremeno je pozvao i nadležne crnogorske institucije da se bore protiv korupcije, „uključujući i procesuiranje predmeta korupcije među visokim zvaničnicima, sve do konačne presude“. Odbor je pozvao partije da prestanu da uslovjavaju reformu pravosuđa drugim, političkim zahtjevima koji nijesu vezani za ovo pitanje.

16. april

Očistite prljave čoškove, kao Hrvati / Na putu u EU i u Crnoj Gori će morati da se očiste neki „prljavi čoškovi“, kao i u Hrvatskoj prije nekoliko godina, poručio Kristijan Šmit, parlamentarni državni sekretar u Federalnom ministarstvu odbrane Njemačke.

23. april

Previše slana crnogorska pršuta / Šef Delegacije EU u Podgorci Leopold Maurer kazao da evropski standard ne dopušta da u pršutu ima više od 4% soli, a da u crnogorskoj ima čak i do 7%. Slični zahtevi biće, kako je kazao postavljeni i za druge poljoprivredne proizvode koje bi Crna Gora mogla da izvozi.

25. april

Dogovoreni odbori za antikorupciju i za evropske integracije / Kolegijum predsjednika Skupštine Crne Gore dogovorio izmjene poslovnika Skupštine Crne Gore, prema kojima je predviđeno formiranje posebnog odbora sa ciljem praćenja borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije. Izmjenama Poslovnika predviđeno je i razdvajanje Odbora za evropske integracije i međunarodne odnose, odnosno formiranje novih skupštinskih tijela – Odbora za evropske integracije i Odbora za međunarodnu saradnju i iseljenike. Odborom za antikorupciju i Odborom za evropske integracije predsjedavaće predstavnici iz redova opozicije.

Kriza zapošljenosti na Balkanu – hitan poziv

Kori Udovički

Gerald Knaus

Tekstilna industrija u Leskovcu je pokrenuta u 19. vijeku, procvjetala je u vrijeme komunizma, a danas jedva preživljava. Bivše socijalističke firme su bankrotirale, hale su prazne, a mašine prodane u staro gvožđe. Srž leskovačkih problema, kao i problema toliko drugih mjesta na zapadnom Balkanu, je dramatičan učinak deindustrijalizacije. Stopa zapošljenosti u Srbiji danas je tek 45%, 20% niže od evropskog prosjeka. Polovina mlađih je nezapošljena. Tržišta rada u drugim zemljama regiona nijesu ništa bolja: Albanija ima najvišu stopu nezapošljenosti u Evropi. Čak i u vrijeme relativnog ekonomskog rasta i visokog priliva stranih investicija, broj radnih mjesta stvorenih u novom privatnom sektoru bio je daleko ispod broja otpuštenih iz starijih, krizom zahvaćenih firmi. Finansijska kriza 2008. je uništila više od polovine radnih mjesta stvorenih u periodu oporavka, čak i ako uzmemu u obzir zapošljene na crnom tržištu. Tačno je da je evropska tekstilna industrija pod pritiskom giganata iz istočne Azije. To, međutim, ne znači da je tekstilna industrija na zapadnom Balkanu bila unaprijed osuđena na propast. Posljednjih nekoliko decenija, radna mjesta su se polako selila iz Njemačke u Poljsku, iz Italije u Mađarsku i Tursku, a zatim i u Rumuniju i Bugarsku. Pitanje je: zašto nijesu došla i na zapadni Balkan?

Jedan od razloga je da model razvoja zagovaran u regionu tokom prošle decenije nije dozvoljavao nadležnim da postave tako specifična pitanja. Nepovjerenje prema industrijskom naslijedu socijalističkog planiranja, kao i strah da će svaki plan postati žrtva korumpiranih preduzetnika i korumpirane administracije, omiljeni model ekonomске politike podrazumijevao je što manje miješanja od strane državnih vlasti, i rad na opštem poslovnom okruženju umjesto na potrebama pojedinih sektora. Donosioci odluka bi dobijali pohvale kada se ne bi umiješali da zaštite oslabjene industrije od discipline tržišta. No, kako bi alternativni model ekonomskog rasta trebao da izgleda? To zavisi

od konteksta. Uporedne prednosti regiona još leže u naslijedu iz prošlosti. Propale industrije su ostavile za sobom višak radne snage i obrazovne ustanove bez znanja i resursa da se prilagode novom tržištu. Provincijski gradovi poput Leskovca nemaju kontakta sa potencijalnim stranim investitorima. Sposobna agencija za industrijski razvoj poput one u Irskoj bi mogla da pomogne. Ključna riječ je, međutim, "sposobna". Ovakva agencija bi morala biti u stanju da ponudi podršku i savjete, zasnovane na pažljivoj sektorskoj analizi, kako lokalnim vlastima tako i firmama. Morala bi da obuči lokalne vlasti da privuku strane investicije, i da bude izvor sredstava za obuku menadžerskih timova u privatnom sektoru. Za sve to, međutim, neophodno je najprije imati novi pristup ulozi industrijske politike u ekonomskom razvoju. EU bi mogla učiniti mnogo više da pomogne ovim zemljama da razviju i istraju na višegodišnjim strategijama u širokom spektru sektora, uključujući poljoprivredu i seoski razvoj, saobraćaj, zaštitu životne sredine, i regionalni razvoj. Tokom posljednjeg talasa proširenja, svaka od kandidatkinja je morala da pripremi takve strategije kao dio Nacionalnih planova za razvoj, koji bi onda služili kao smjernice za lokalne aktere ali i kao programska dokumenta za pomoći EU. Takav pristup bi svakako mnogo pomogao zemljama zapadnog Balkana gdje javnom sektoru nedostaje znanja i resursa za planiranje dugoročnih razvojnih politika. Ništa od toga neće preko noći stvoriti dovoljan broj radnih mjesta. Zaustavljanje dugoročnog trenda opadanja zapošljenosti je generacijski projekat, koji ciklične krize u Evropi samo otežavaju. Nešto se, međutim, mora učiniti jer nezapošljenost na Balkanu danas stvara atmosferu tihog očaja, posebno među mladima, koji bi mogao i da bukne. Na Balkanu danas zapravo i nema važnijeg ni hitnijeg socijalnog i ekonomskog problema.

Udovički je pomoćnica Generalnog sekretara Programa za razvoj UN za region Europe, Knaus je osnivač Evropske inicijative za stabilnost

Koja će biti uloga Skupštine Crne Gore u pregovorima o članstvu Crne Gore u EU

Između sabora i jakog zbora

Esad Krcić

Crna Gora se nalazi na pragu posljednje faze procesa priključenja Evropskoj uniji. Uprkos skromnim rezultatima u uspostavljanju pune vladavine prava i borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala, što je uslov Evropske komisije, čini se izvjesnim da će ovog ljeta početi predpristupne pregovore za pristupanje EU. Tome je prethodio višegodišnji proces koji je počeo Studijom izvodljivosti, a nastavio se potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, odgovaranjem na Upitnik Evropske komisije, sticanjem formalnog statusa kandidata za članstvo u EU... Sada slijede pregovori o pristupanju koji i nijesu pravi pregovori, već više definisanje rokova i načina ispunjavanja određenih uslova. Pristupanje i pregovori su dva paralelna procesa koji podrazumijevaju angažman svih društvenih subjekata, prvenstveno Vlade i Skupštine, na usklađivanju zakonodavstva, jačanju institucija i primjeni novih propisa.

Skupština Crne Gore će do kraja proljećnog parlamentarnog zasjedanja, najkasnije do 31. jula, formirati Odbor za evropske integracije koji će se isključivo baviti pregovaračkim pozicijama i kontrolisanjem pregovaračkog procesa.

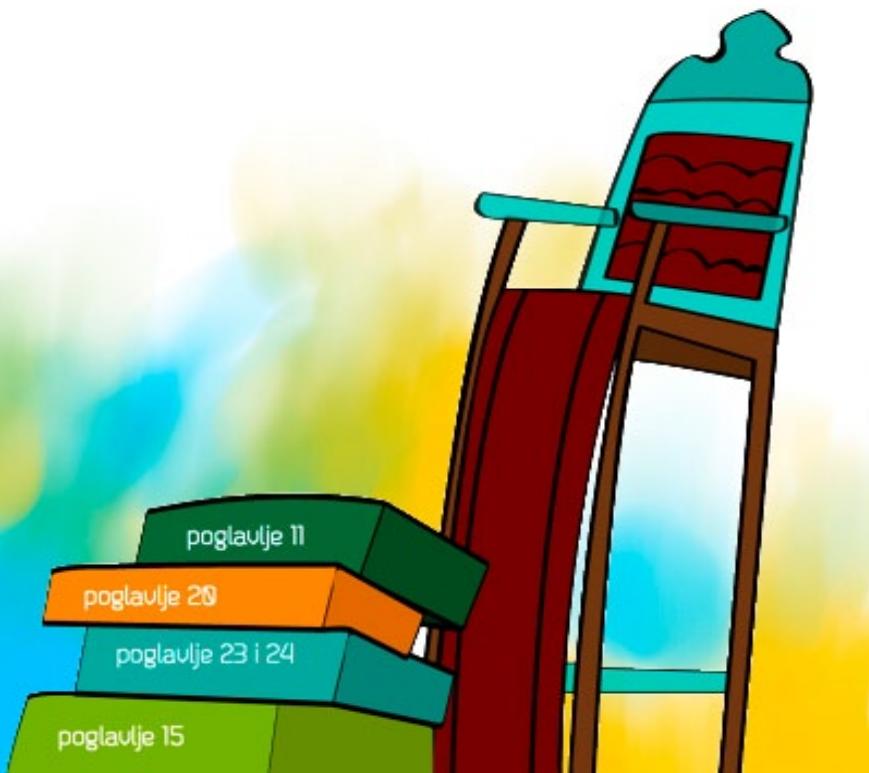
Sve zemlje, osim Slovenije, su u procesu predpristupnih pregovora parlamentu dale isključivo nadzornu ulogu. Vlada je nastupala kao pregovarač, dok su parlamenti pratili pripreme, tok i napredak procesa pregovaranja. Kao orientiri za izbor crnogorskog modela uloge parlamenta nameće se primjeri iz najbližeg okruženja: slovenački i hrvatski. Slovenski parlament (Državni zbor) je imao mogućnost da ne usvoji nacrte pregovaračkih pozicija Vlade i time blokira proces. U Hrvatskoj je primijenjen model sličan većini

Opozicionar predsjedava, vlast ima većinu u Odboru

Goran Danilović iz Nove srpske demokratije kaže da bi bilo dobro da smo apsolutno primjenili slovenački model "jakog parlamenta". „Ali, ne znam da li je to moguće u ovom odnosu političkih snaga i u svjetlu činjenice da mi počinjemo značajan dio pridruživanja - pregovore, a da još uvijek nikad nije smijenjena vlast na izborima. Imajući to u vidu, rekao bih - dobro smo došli i do ovoga. U budućem Odboru za evrointegracije opozicija će biti počastovana da predsjedava, ali će većinu i dalje imati vlast. Ukoliko se dogodi da Odbor nešto ospori, to će značiti da se stvar vraća na početak. I, to je nešto”, kazao je Danilović.

zemalja koje su pristupale EU gdje je Vlada imala samo obavezu da parlamentu (Saboru) podnosi izvještaje o napretku. Crnogorska Vlada povremeno trpi kritike da želi da monopolizuje proces integracije Crne Gore u EU, što su iz Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija više puta negiralo. No, činjenica je da se vlast osjeća komforntnije kada Vlada ima superiornu poziciju.

„Vlada je potpisnik Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, odgovarala je i na Upitnik Evropske komisije, pa je na njoj i najveća odgovornost. Uloga Skupštine je da kontrolise i upozorava Vladu na eventualne greške, ali što se tiče evropskog puta, mislim da ih do sada nije bilo. Imamo koordiniranu saradnju i sve se odvija očekivanom dinamikom”, kaže za *Evropski puls* Obrad Mišo Stanišić, poslanik vladajuće Demokratske partije socijalista (DPS) i član skupštinskog Odbora za

Parlamentarni nadzor u Mađarskoj je podrazumijevao formiranje stručnog tima koji je davao instrukcije u vezi sa pregovorima i imao konsultativnu ulogu, dok je u češkom Senatu nadležni Odbor u prvim fazama rada razmatrao već zatvorena poglavila, a kasnije djelovao i kroz saslušanje značajnog broja predstavnika izvršne vlasti, stručnjaka, diplomata...

međunarodne odnose i evropske integracije. On navodi da mu je bliži hrvatski model, po kojem Vlada u pregovorima ima visok stepen autonomije. Opozicija bi, međutim, radije slovenački model, odnosno, da svaku Vladinu pregovaračku poziciju, prethodno mora da odobri Skupština, ali poslanik opozicione Nove srpske demokratije (NOVA) i član skupštinskog Odbora za međunarodne odnose i evropske integracije Goran Danilović kaže da je ohrabren nedavnim dogовором на kolegijumu Skupštine да се појача надзорна и контролна улога Skupštine i odlukom da

Domaće teme preko leđa EU usporavaju pregovore

Andrej Engelman, zamjenik direktora Kancelarije za razvoj i evropske poslove Vlade Slovenije kaže da bez političke saglasnosti nema brzog napretka pregovorima sa EU.

„Politički konsenzus je vjerovatno jedan od najvažnijih preduslova. Ako toga nema i ako će se neke druge stvari, neke domaće teme raspravljati preko EU onda će sve ići teško”, upozorava Engelman koji nije mogao da odgovori na pitanje da li bi izostanak takve saglasnosti govorio o nedozrelosti političke elite.

„Teško mi je da kažem da li je to - to. Recimo da sada tek ulazite u taj proces, pa ćete tek vidjeti kako će se to odvijati u godinama koje dolaze”, rekao je on.

se ubrzo formira novo skupštinsko radno tijelo. „Skupština će do kraja kraja proljećnog parlamentarnog zasjedanja, najkasnije do 31. jula formirati Odbor za evropske integracije koji će se isključivo baviti pregovaračkim pozicijama i kontrolisanjem pregovaračkog procesa. Vlada će i dalje biti veoma značajan igrač, ali suština je da se nedopustivo loš tretman Skupštine poboljša pa je, imajući u vidu da nikad nijesmo promijenili vlast na izborima, jasno da je gotovo nemoguće preko noći učiniti Skupštinu superiornom. Ipak, vjerujem da će uticaj Skupštine, bez obzira na njegove brojne unutrašnje nesporazume i previranja, svakim danom biti značajniji”, rekao je Danilović za *Evropski puls*. Crnoj Gori je na raspolaganju više primjera po kojima bi mogla “sašiti” svoj model uloge Skupštine u procesu predpristupnih pregovora.

Parlamentarni nadzor, u Mađarskoj je podrazumijevao formiranje stručnog tima koji je davao instrukcije u vezi sa pregovorima i imao konsultativnu ulogu, dok je u češkom Senatu nadležni Odbor u prvim fazama

rada razmatrao već zatvorena poglavlja, a kasnije djelovao i kroz saslušanje značajnog broja predstavnika izvršne vlasti, stručnjaka, diplomata... Poljska vlada je obavještavala Donji dom o napretku pregovora, a parlament sprovodio nazdor nad procesom kroz uobičajene nadzorne mehanizme nad radom vlade. U Rumuniji su oba doma parlamenta sprovodili redovnu kontrolu nad radom vlade kroz ispitivanja ministara i interpelacije. Litvanska skupština je, takođe, imala značajnu ulogu u nadzoru vladinih pregovaračkih pozicija i praćenju pregovora, dok je Kiparska, preko Odbora za evropske poslove, bila zadužena za praćenje pregovora sa EU tako što je Vlada informisala parlamentarni Odbor za evropske poslove o toku pregovora i kompletnom procesu pristupanja kroz podnošenje odgovarajućih dokumenata, a Odbor zauzimao stavove koje je vlada, po pravilu, uzimala u ozbiljno razmatranje. Slično tome, u Estoniji, parlament je imao ulogu monitoringa vlade u fazi pregovora, s tim što je Vlada, prije usvajanja pregovaračkih pozicija, morala da ih pošalje parlamentu, odnosno Odboru za evropske poslove na upoznavanje.

Kiparska Skupština je, preko Odbora za evropske poslove, bila zadužena za praćenje pregovora sa EU tako što je Vlada informisala odbor o toku pregovora i kompletnom procesu pristupanja kroz podnošenje odgovarajućih dokumenata, a Odbor zauzimao stavove koje je Vlada, po pravilu, uzimala u ozbiljno razmatranje.

Za razliku hrvatskog, slovenački model je primat dao skupštini pa je utoliko zanimljivije što kažu Vladini "igraci" u ovom procesu u Sloveniji gdje Vlada nije mogla povlačiti poteze bez aminovanja od strane parlamenta. "Parlament uvijek mora da potvrdi Vladine pregovaračke pozicije. Možete, kao mi u Sloveniji, parlamentu dati konačnu riječ ili, kao

Kovačević: Farsa anti-evropske vlasti

Pregovarački timovi koje je formirala vlast koja je utemeljena u korupciji i vezama sa organizovanim kriminalom i koja ispod proevropske retorike krije anti-evropsku suštinu predstavljaju najobičniju farsu", kazao je, za Evropsku puls, prof. Kovačević.

On tvrdi da su timovi formirani da daju privid dinamike evropskih integracija, a da su ljudi koji ih vode „partijski vojnici vladajuće oligarhije“ kojima je zadatak da odgovrilači i, po mogućnosti, zaustave uvođenje vladavine prava u Crnu Goru iz jednostavnog razloga što bi to ugrozilo monopole i privilegije njihovih partijskih „komandanata“, Đukanovića i Krivokapića.

„Mislim da će predstavnici NVO u pregovaračkim timovima biti šikanirani, ponižavani i zloupotrijebljeni za dnevnapolitičke ciljeve vladajuće koalicije i zbog toga mi je žao što su uopšte pristali da budu dio te farse“, rekao je on.

u nekim drugim državama gdje su parlamenti ta pitanja razmatrali, ali je završnu riječ imala Vlada", rekao je za *Evropski puls* Andrej Engelman, zamjenik direktora Kancelarije za razvoj i evropske poslove Vlade Slovenije koji, iako u funkciji Vlade, kaže da je za njega bolji "jak" parlament. "Pravo da vam kažem, mi smo se u početku malo pribojavali te velike uloge parlamenta ali se na kraju ispostavilo da nam je to čak i pomoglo jer smo uvek za sobom imali svu političku saglasnost u vezi naših stajališta, pa nam je zbog toga bilo lakše u pregovorima sa Briselom. U principu, preferiram jak položaj parlamenta," zaključuje on.

Da li će vlast i opozicija moći da se dogovore oko izmjene Ustava koje bi udarile temelje za nezavisno pravosuđe

Predstava se mora završiti

Nedeljko Rudović

Kada bi se dostignuća Crne Gore na putu prema EU mjerila isključivo po ozbiljnosti političke elite onda bi sve prognoze oko toga da li će Savjet EU u julu otvoriti pristupne pregovore sa Crnom Gorom morale biti pesimistične. Još jedna u nizu demonstracija nezrelosti i sumnjivih namjera crnogorskih političara desila se krajem aprila, pokazujući čak i manjak elementarne koordinacije u vladajućoj stranci, ali i ono što je mnogo važnije – odsustvo iskrene namjere da pravosuđe bude postavljeno na temeljima iz kojih će izrasti u zaista nezavisnu granu vlasti. Zahtjev EU da Crna Gora sproveđe ustavne promjene u oblasti pravosuđa, sa ciljem da političari više nemaju uticaj na tužilaštvo i sudstvo, teško može biti ispunjen do juna, ali ne zbog definisanja novih ustavnih normi, nego prije svega zbog političkog taktiziranja i manevranja koji rađaju sumnju da, vlast prije svega, ne želi istinske reforme. Ni opozicija nije pokazala naročitu želju da se stvari pokrenu sa mrtve tačke. Dvotrećinsku podršku promjeni najvišeg pravnog akta uslovili su tzv. identitetskim pitanjima – vraćanjem srpskog kao službenog jezika, uvođenjem trobojke kao narodne zastave i brišanjem posljednje dvije strofe iz himne jer ih je pisao, kako tvrde, ratni zločinac **Sekula Drljević**. Zbog uslovljavanja su trpjeli kritike zvaničnika EU, mada i nijesu imali snažne impulse iz vlasti koji bi ih natjerali da postanu konstruktivniji. I taman kada je iz vladajućeg DPS-a poslata poruka da je dogovor moguć, ekspresno je demantovana, opet iz DPS-a. Prvo je potpredsjednik Vlade i član predsjedništva DPS-a **Duško Marković** najavio kompromis oko himne i narodne zastave, ali ne i oko službenog jezika, da bi to nekoliko dana kasnije šef partije **Milom Đukanović** odbacio. “Za DPS neprihvatljivo je mijenjanje himne i naziva jezika, a pitanje zastave je moguće riješiti bez promjene Ustava, odgovarajućim podzakonskim aktima. Mi smo uvjereni da je posljednje što Crnoj Gori treba dupliranje državnih simbola, jer bi to bilo jako politički štetno i destruktivno za Crnu Goru”, poručio je Đukanović. Na stranu što su motivi Đukanovića da blokira bilo kakav kompromis,

Još jedna u nizu demonstracija nezrelosti i sumnjivih namjera crnogorskih političara desila se krajem aprila, pokazujući čak i manjak elementarne koordinacije u vladajućoj stranci, ali i ono što je mnogo važnije – odsustvo iskrene namjere da pravosuđe bude postavljeno na temeljima iz kojih će izrasti u zaista nezavisnu granu vlasti

ovakav njegov istup jasno pokazuje nedostatak želje da se izđe u susret zahtjevu Brisela, odnosno prije svega potrebi Crne Gore da ima pravosuđe kojim neće ni on niti bilo ko drugi iz političkih fotelja dirigovati. Na taj način je potvrdio sumnje da su svi tobogeni pregovori oko promjene Ustava zapravo farsa i predstava koja se igra samo zato da bi Briselu stavili do znanja da nešto kao rade povodom njihovog interesovanja. Višegodišnju praksu simuliranja reformi, koje postaju dio pravnog sistema, ali ne i života, vlast sve više sa građana Crne Gore usmjerava i prema evropskim zvaničnicima. Jedina razlika je što ih Brisel, za razliku od crnogorskih birača koji to ne rade na izborima, zbog toga može kazniti. Hrvatski scenario, koji je počeo da živi nakon što su za tu zemlju otvoreni pregovori o pristupanju EU, najbolje pokazuje da se ne isplati previše igrati sa Zapadom. I **Sanader** je pričao ono što EU voli da čuje, a radio nešto sasvim drugo, pa danas čeka samo na koliku će zatvorskou kaznu biti osuđen.

Šefica tima za poglavlje Poljoprivreda i ruralni razvoj za pregovore Hrvatske sa EU Ružica Gelo

Domaći proizvodi su naša šansa

Šefica tima za poglavlje Poljoprivreda i ruralni razvoj za pregovore Hrvatske sa EU Ružica Gelo preporučila je poljoprivrednim proizvođačima u Crnoj Gori da što prije počnu sa pripremama za članstvo u EU. „Što je duže razdoblje u kojem se vaši proizvođači pripremaju za članstvo u EU to je lakše”, kazala je ona. Ona je dodala da se ni hrvatskim, ni crnogorskim poljoprivrednim proizvođačima ulaskom u EU neće dogoditi ništa što im se već ne događa. „Oni su i sada pod pritiskom rastuće konkurenциje i očekivanja potrošača. Po meni, najvažnije je početi na vrijeme sa pripremama i pronaći ono što je za vašu poljoprivrednu optimalno rješenje”, kazala je Gelo.

» Što je to za našu poljoprivrednu, iz Vašeg ugla, optimalno rješenje?

Vi, kao ni mi, zbog prosječne veličina farme, teško da možete biti lider u nekakvim ratarskim kulturama. Jednostavno, nemamo prirodne uslove za tako nešto. Ali, možete naći nekakve specifične proizvode sa kojima možete konkurišati i na domaćem i vanjskom tržištu. I nama i vama je velika prednost to što imamo jak turistički sektor, pa imamo mogućnost tog tihog izvoza, ali i nekakvih svojih specifičnih proizvoda koji će strani turisti kupovati. Kod nas je

Ni hrvatskim, ni crnogorskim poljoprivrednim proizvođačima ulaskom u EU neće se dogoditi ništa što im se već ne događa. Oni su i sada pod pritiskom rastuće konkurenциje i očekivanja potrošača

to, recimo, istarski pršut, slavonski kulen, paški sir... Bilo bi dobro da proizvođače tih prizvoda pripremite da polako ispunjavaju standarde EU i da poslije radite na brendiranju i na marketingu tih proizvoda, kako na nacionalnom, tako i na evropskom tržištu.

» Da li se u Poglavlju 11. - Poljoprivreda i ruralni razvoj acquis direktno prenosi u nacionalno zakonodavstvo, te se pregovara samo oko rokova do kada moramo usvojiti određeno zakonodavstvo i primijeniti ga?

Najveći dio posla vašeg posla jeste zapravo prenos acquis-a u vaše nacionalne propise. Imate mali manevarski prostor za nekakve posebnosti, ako imate nekakve posebnosti u vašoj poljoprivrednoj proizvodnji, ili ako imate probleme u nekim sektorima, možete tražiti prelazno razdoblje. Ali, te svoje zahtjeve morate vrlo dobro elaborirati. Najvažnije pitanje je koliko ćete novaca dobiti za podršku poljoprivrednom sektoru. Tu postoji metodologija i manje-više najveći dio procesa se svodi na to da sebe pripremites doma za članstvo u EU, pri čemu je taj proces iznimno zahtjevan.

» Osim novca iz EU, što je najbitnije za ovo poglavlje?

Proces pristupanja je važan sa dva nivoa. Jeden je administrativni, gdje morate pripremiti svoju administraciju da ispunи sve zahtjeve, da edukuje ljudе, da nabavite opremu, prostor i sve što ide uz to. Drugi nivo se odnosi na sami sektor poljoprivredne proizvodnje i prehrambene industrije, gdje morate pripremiti proizvođače da su u stanju da ispune te standarde koji se pred njima nameću. Ljudi u administraciji moraju naučiti što to znači acquis, morate osmislititi kako ćete to primijeniti u vašem nacionalnom zako-

nodavstvu, morate osposobiti institucije da to rade. Recimo, za poglavlje 11. najvažnije vam je osposobiti Agenciju za plaćanje jer morate imati dovoljan broj ljudi, opremu, prostor i moraju biti akreditovani. Ta agencija je podložna kontrolama Evropske komisije zato što se radi o evropskom novcu.

» Da li je ta agencija, koju će Crna Gora morati da formira, isključivo nadležna da kontroliše kako se troši evropski novac ili i dio koji dolazi iz domaćeg budžeta?

Mi smo imali vrlo razvijenu poljoprivrednu politiku i svoj sektor proizvodnje smo dosta podržavali. Odlučili smo da na tim temeljima, koji su služili za primjenu nacionalne pomoći, gradimo agenciju koja će danas-sjutra isplaćivati samo evropske novce. Danas, godinu dana prije članstva u EU, poljoprivredni sektor u Hrvatskoj primjenjuje predpristupni program EU i naše nacionalne mjere podrške. Godinama te nacionalne mjere nestaju i prelazi se u principu samo na sredstva iz EU.

» Da li postoje računice koliko će jedno hrvatsko domaćinstvo ili zadruga dobijati sredstava iz EU

To primarno zavisi od veličine farme. Imate dva stuba poljoprivredne politike. Prvi stub je direktna podrška koja ima za cilj da osigura dohodak poljoprivrednog proizvođača. Kod nas će ta podrška iznositi nešto oko 300 eura po hektaru, u prosjeku. Osim toga, imamo neke specifičnosti koje smo ispregovarali za sektore koje smatramo da su nam osjetljivi, gdje će proizvođači u tovnom govedarstvu, proizvodnji šećerne repe, maslini i još nekih sektora dobijati dodatne iznose sredstava. Drugi stub ima za cilj da pomogne razvoj konkurentnosti za sve ono što znači poljoprivreda. Dakle, ne samo za proizvodnju hrane, nego i razvoj ukupne ruralne sredine. To su projekti koji se finansiraju iz predpristupnih programa i za takve vrste projekata poljoprivredni proizvođači moraju napraviti projekt. Ako idete u rekonstrukciju klaonice ili idete ulagati u standarde dobrobiti životinja, ili nekakve aspekte zaštite životne sredine na farmi, onda se izgrađuje projekt kojim se javljate na konkurs i onda dobijate po pravilu, kad investicija bude završena, do 50 % sredstava.

VELIKA ULAGANJA

» Što je za Hrvatsku bio najveći izazov u pregovorima?

Možda vi nećete imati takav problem kakav smo imali mi, jer smo imali vrlo komplikovanu poljoprivrednu politiku. Morali smo taj prvi stub uskladiti sa mjerama EU. Imali smo oko 200 različitih vrsta pomoći, koje smo onda morali dovesti praktično na jednu vrstu pomoći.

Veoma je važno i što proizvođači moraju shvatiti da moraju uložiti da bi dostigli standarde EU u pojedinim područjima. Recimo, dostizanje standarda po pitanju dobrobiti životinja za koke nosilje gdje su 2012. na snagu stupili novi propisi kojima se propisuje veća površina kaveza po nosilji. Ni jedan naš proizvođač nije ispunjavao te uslove. Mi smo osigurali prelazno razdoblje za te proizvođače za godinu dana nakon pristupanja u EU, ali oni moraju uložiti u te svoje farme.

Drugi problem je bio unaprijeđenje primarno onih objekata koji proizvode hranu animalnog porijekla. Kada smo krenuli u screening otprilike je oko 20% tih naših objekata bilo uskladeno sa EU standardima. To vam je vezano za ukrštanje puteva unutar klaonica, pločice i te stvari koje su vezane uz sigurnost hrane. Mi sad imamo oko 20% neusklađenih objekata jer su proizvođači u međuvremenu investirali u svoje objekte.

To je veliki problem jer ako ih ne uspijete unaprijediti ili ne dobijete dovoljno dugo prelazno razdoblje, jedostavno morate zatvoriti te objekte. Dakle, mi smo krenuli 2005-2006. u taj proces, a prelazno razdoblje nam završava krajem 2015. Skoro 10 godina je potrebno da se projekti unaprijede, da se ispune EU standardi.

Područje u kojem mi nijesmo imali problem, a možda bi vi mogli imati jer ne znam u kojoj ste sad fazi, jesu standardi po pitanju kvaliteta mlijeka. Mi smo krenuli u podizanje tih standarda još 2003. i tada smo imali nešto više od 20% mlijeka koje je bilo dobijeno u skladu sa standardima EU. Naši zadnji podaci su 96%.

Sve to vam zahtijeva ulaganja u farme, u edukaciju proizvođača, higijenu hrane. Većina zemalja je tražilo i dobila prelazno razdoblje za dostizanje tih standarda.

Policajac na iznajmljivanje

Policajac na iznajmljivanje, 30 eura na sat: u Grčkoj od nedavno svako ko ima para može da iznajmi pripadnike snaga reda i njihovu opremu. Grčko Ministarstvo za zaštitu građana, koje

je nadležno za snage bezbjednosti, donijelo je te mјere da se u vremenima štednje popuni budžet policije. Cijene se kreću od 30 eura za iznajmljivanje policajca na sat i 40 eura za patrolno vozilo do 200 eura za iznajmljivanje patrolnog čamca ili 1 500 eura za iznajmljivanje helikoptera. Ministarstvo je saopštilo da će iznajmljivanje biti moguće samo u "izuzetnim slučajevima" i da neće biti odobreno ako zbog njega budu smanjeni operativni kapaciteti policije. Među uslugama koje se nude su "obezbjedivanje transporta dragocjenih materijala i umjetničkih djela", "obezbjedivanje osoba", ali i usluge pri snimanju filmova, koje su do sada "nuđene besplatno".

Minimalna zarada obavezna za sve

Evropska komisija predložiće uvođenje minimalne zarade u zemљama poput Njemačke u kojima još ne postoji ta kategorija, navodi se u prijedlogu Komisije u koji je briselski *EurAktiv* imao uvid. Komisija se zalaže

i da članice smanje poresko opterećenje rada i uvedu subvencije za zapošljavanje ranjivih grupa. Trenutno, od 27 zemalja EU, 20 je uvelo minimalnu zaradu koja znatno varira od zemlje do zemlje: od 138 eura mјesečno u Bugarskoj do 1.801 u Luksemburgu. Više od 8% evropskih radnika živi sa platama koje ih drže ispod linije siromaštva, pokazuje podaci EU.

Spor oko kranjske kobasicice

Slovenija, čijih je 11 proizvoda zaštićeno u EU, želi da kao zaštićenu oznaku registruje i kranjsku kobasicu. Problem je nastao jer se ta oznaka koristi i u Austriji, te se Beč protivi da to bude dozvoljeno. U slučaju da zahtjev Slovenije bude prihvaćen, Austrija ne bi više mogla da koristi naziv "krainer". Zaštitna oznaka porijekla znači da se moraju sve faze pripreme i prerade poljoprivrednog proizvoda odvijati na određenom geografskom području, jer su kvalitet i karakteristike proizvoda posljedica uticaja određene okoline. Slovenija se prošle godine sporila sa Hrvatskom oko kranjske kobasicice, jer je utvrđeno da najmanje tri hrvatska mesna prerađivača proizvode i pod tim imenom prodaju kranjsku kobasicu. Kranjska kobasicica je za sada zaštićena samo lokalno u Sloveniji, tako da kobasicu pod tim imenom, dok je ne zaštititi i u EU, mogu da proizvode i drugi.

Bez jeftinog alkohola

Britanske vlasti su saopštile da planiraju da uvedu minimalnu cijenu za alkoholna pića koja se prodaju u supermarketima u Engleskoj i Velsu, u okviru naporu da se smanji pretjerano konzumiranje alkohola koje podstiče jefitnija ponuda. Vlasti u Londonu su predložile da se uvede minimalna cijena od 40 penija po jedinici alkohola. Flaša vina sadrži 10 jedinica. Na taj korak se prvo odlučila Škotska. Iz industrije alkoholnih pića u Britaniji najavljuju da će tu mjeru, ako bude uvedena, osporiti pred sudom jer je u suprotnosti sa propisima o konkurenциji i slobodnoj trgovini. U EU ne postoje propisi na nivou Unije kojim se članicama zabranjuje da utvrđuju minimalne cijene za alkohol sve dok je to u skladu sa propisima EU, što znači da se ne smije praviti razlika između uvezene i domaće robe, niti ograničavati sloboda kretanja robe.

Koliko i kome poreski obveznici u Crnoj Gori plaćaju reklamiranje?

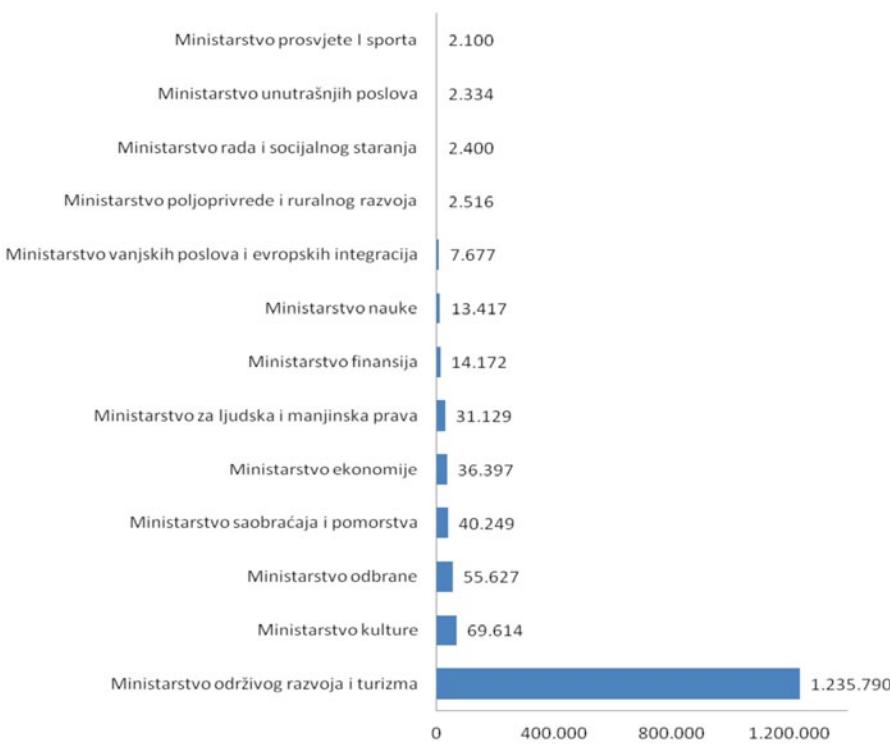
Damir Nikočević

Centar za građansko obrazovanje (CGO) je 19. aprila predstavio rezultate istraživanja u okviru projekta „Koliko i kome poreski obveznici u Crnoj Gori plaćaju reklamiranje”, koji je osmišljen u okviru potprograma *Odgovornost i transparentnost vlasti* sa ciljem da doprinese podizanju svijesti o trošenju novca iz Budžeta Crne Gore.

CGO je od kraja januara do kraja marta 2012, na osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama, prikupio podatke koji se odnose na spisak svih medija, agencija za odnose sa javnošću, agencija za istraživanje javnog mnjenja i produkcijskih kuća koje su Vlade Crne Gore i njeni organi, kao i Skupština Crne Gore angažovali u toku 2011. godine na osnovu usluga po ugovoru, specijaliziranih usluga ili im po drugim osnovama uplatili novčana sredstva. Obrada podataka je obuhvatila iznose koji su navedenim subjektima uplaćeni od strane Vlade Crne Gore i Skupštine Crne Gore u toku 2011. i tip usluge koje ti iznosi pokrivaju.

Istraživanjem je obuhvaćeno 57 organa državne uprave, a projekat je obuhvatio i Skupštinu Crne Gore, kako bi se vidio omjer ovih troškova u izvršnoj i zakonodavnoj vlasti.

U toku 2011, institucije izvršne i zakonodavne vlasti na nacionalnom nivou su na ove stavke utrošile **1 830 344, 83€**. Od toga Skupština je utrošila 79.461,18€, a izvršni organi 1 750 883,65€. Najveći oglašivač od ministarstava je Ministarstvo turizma i održivog razvoja koje je potrošilo **1 235 789,73€**, slijedi Ministarstvo kulture koje je utrošilo **69.614,32€**. Mora se naglasiti da Ministarstvo kulture najveći dio svojih sredstava daje na osnovu projekata koji se dostavljaju Ministarstvu. Kada je riječ o ostalim državnim organima (agencije, direkcije, uprave, sekretarijati, zavodi i kabinet), najveći oglašivač je Uprava za nekretnine koja je medijima za sredstva reklamiranja uplatila **50.921,30€**. Uprava za antikorupcijsku inicijativu je na drugom mjestu sa **40.554,33€**. Treći po redu državni organ koji je potrošio najviše sredstava je Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore sa utrošenih **39.161,80€**.

Skupština Crne Gore je ukupno potrošila 79.461,18€. Od te sume, Skupština je najviše izdvojila za usluge preduzeće M.A.M.A koje se bavi press clipping-om i audio-video agencijskim uslugama u iznosu od **42.406,06€**.

Najviše novca za promociju aktivnosti ministarstava na televizijskim i radio stanicama je izdvojeno za televiziju Montena 23%, tj. **19.720€**, potom za Radio Antenu M nešto više od 16% ili **14.112€**. Slijede RTV Nikšić, televizija Vijesti i Radio Berane. Za RTCG su ministarstva ukupno izdvojila 1,39%. Zanimljivo, Ministarstvo turizma i održivog razvoja je tokom 2011. uplatilo **500.000€** globalnoj TV stanci CNN u okviru turističke kampanje. Među ostalim državnim upravama i institucijama, najviše novca je izdvojila Uprava

za nekretnine **22.520€**, potom Uprava za antikorupcijsku inicijativu **13.207€**. Uprava pomorski sigurnosti je najmanji oglašivač na radiotelevizijskim stanicama. Kada je riječ o medijima, najviše novca izdvojeno je za televiziju IN blizu **22.000€**, za RTCG **14.087€** i za radio Antenu M **8.875€**.

Istraživanje je osim elektronskih medija obuhvatilo i štampane medije, portale i novinske agencije. Najviše novca za promociju aktivnosti ministarstava u štampanim medijima je izdvojeno za dnevni list „Pobjeda“ - čak **128.248€** ili 70,51%, za list „Medijski dijalozи“ **12.801€**, za ND „Vijesti“ **9.918€**. Za dnevne novine „Dan“ je izdvojeno skoro **7.500€** ili nešto malo više od 4%. U tu svrhu Ministarstvo turizma i održivog razvoja je izdvojilo skoro **59.000€**, Ministarstvo odbrane nešto preko **53.000€**. Ministarstvo kulture je za promociju svojih aktivnosti, kao i podršku projektima, u štampanim medijima izdvojilo **31.502€**.

Najmanje od svih ministarstva u štampanim medijima se reklamiralo Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija koje je potrošilo **4,162€**. Od ostalih državnih uprava i institucija, najviše novca za reklamiranje u štampanim medijima je izdvojila Uprava za nekretnine 27,15% ili **18.884€**, zatim Direkcija za saobraćaj **12.875€**. Najmanji oglašivač od ostalih državnih institucija u štampanim medijima je Uprava za javne nabavke. Najviše novca je izdvojeno za „Pobjedu“ 88% ili **61.121€**, potom za „Vijesti“ 8,39% ili **5.824€**. Za „Dan“ je izdvojeno samo **2.252€** ili 3,24%.

Portali su, takođe, postali sve češći način putem kojeg se reklamiraju Ministarstva i javne institucije. Portalu «Analitika» je najviše novca od strane institucija uplaćeno - **20.329€**, i to najviše od Ministarstva saobraćaja i pomorstva (**6.815€**). CGO preporučuje da troškovi koji se odnose na marketinške usluge budu javno dostupni na sajtovima svih institucija te da je jako važno da postoje jasni i svima razumljivi kriterijumi izbora određenih medija, agencija i drugih preduzeća za marketinške usluge što podrazumijeva striktno poštovanje Zakona o javnim nabavkama gdje god oglašavanje potпадa pod norme tog zakona. Dodatno, CGO predlaže i zakonsko utvrđivanje načina oglašavanja državnih organa kroz medijsko zakonodavstvo.

Odbacimo zablude

Tamara Milaš

Autorka je diplomirala na Pravnom fakultetu Univerziteta Crne Gore. Volonterka je u Centru za građansko obrazovanje (CGO)

Na Kongresu Evrope 1948, britanski premijer Winston Čerčil izgovorio je poznatu rečenicu: „Nadamo se da ćemo dobiti Evropu u kojoj će svaki građanin, svake od država, Evropu smatrati svojom otadžbinom, i gdje će ... kud god da kreće na ovom širokom prostoru ... moći da kaže 'Ovdje sam kod kuće'.“

Međutim, nijesam mogla ni da pretpostavim u kojoj mjeri su danas mladi ljudi u Crnoj Gori netolerantni prema procesu priljučenja evropskoj porodici u odnosu na naše vršnjake u inostranstvu, a uglavnom zbog ukupne situacije u zemlji posljednjih decenija. Naime, ne putuje se, te ne možemo ni da vidimo i pravimo komparaciju u odnosu na ostale o mnogim bitnim pitanjima.

Zbog toga često živimo u zabludama o načinu života i rada u nekim od zemalja Evropske unije. Odnosno "slika" koja nam se plasira od strane medija i dijela domaće političke elite apsolutno je usmjerena manipulisanju građanima koji nemaju mogućnosti da neposredno vide ili osjeti kako funkcionišu određeni sistemi u nekim drugim uređenijim zemljama. Zablude tipa: najljepše je crnogorsko primorje, najsvježiji vazduh ćete udahnuti jedino na Durmitoru, u Evropi samo rade pa nema ljudi na ulicama tokom dana, tamo se jedu ravne banane, ili pak, oni nas mrze, ne vole itd, nemaju apsolutno nikakve veze sa realnošću.

To potvrđuje i većina Evropljana koja čak ni ne zna gdje je Crna Gora i što je Podgorica, te onda toliko o tome ko koga mrzi i da li se Crna Gora "ponižava" pred zahtjevima koje postavlja EU.

Vrijeme je da shvatimo koliko su standardi bitni da bi se, između ostalog, uredio sistem obrazovanja, da bi se uspostavila pravila na tržištu koja bi nam garantovala nova radna mjesta, da promjene zakona i naša prava proistekla iz njih ne ostanu samo na papiru.

Ako je to ono što nam se svakodnevno plasira kao nešto što nam Evropska unija garantuje, a naša politička elita ne obećava, smatram da priključenjem evropskoj porodici ne možemo ništa izgubiti.

Građani treba da razumiju da u suštini ne postoje samo univerzalni kriterijumi za članstvo, već i pojedinačni uslovi. Ispunjenjem tih uslova, pretendujemo da postanemo dio sistema čija je inicijalna ideja o uniji država koja bi spriječila međudržavne ratove i razaranja, prerasla u ideju zajedničkog prosperiteta i međuzavisnog razvoja, a ujedno i razvoja pojedinca.

Primjetno je da ljudi često imaju strah od promjena i nepoznatog. Da li je razlog tome socijalno i ekonomsko nezadovoljstvo građana, i što smo radili decenijama pa smo došli do ovakvih zabluda? Mi nemamo klimu povjerenja i svijest o tome što EU jeste.

Činjenica je da je cijela generacija dozvolila da je godine umore, ali ne bih glavnog krivca tražila u vremenskoj distanci, odrastanju i problemima koja su pratila naša odrastanje. Dozvolili smo da naše naslijeđene osobine odnesu prevagu nad našom motivacijom. Odustali smo od promjena a da ništa nijesmo ni promijenili. Živimo u uslovima koje smo sami stvorili ili smo dozvolili da se stvore. Sada je trenutak da promijenimo sebe i da prestanemo odustajati, jer možda uspijemo i da promijenimo uslove u kojima živimo.

Čvrsto, ja i dalje verujem u ideju društvenog i političkog aktivizma, vjerujem da smo sami odgovorni za stanje u kojem se nalazimo, kao i da sami možemo da promjenimo to stanje. Niko to neće uraditi umjesto nas.

Dobro je ponekad analizirati svoje greške jer samo iz te pozicije možemo krenuti naprijed ka Evropi, u crnogorsko bolje sutra.

Presidential elections in France reveal complex links between domestic and foreign policy in EU

Not only a French problem

In the first round of French presidential elections, **Francois Hollande** came ahead of the current President, **Nicolas Sarkozy**. Although his margin is slim – Hollande won 28,63% of votes compared to Sarkozy's 27,08% – it awoke the hopes that after 20 years the French left could again come to power.

But this is not the only thing that makes these elections so special. They are perhaps the clearest example to date of the complicated links between domestic and foreign policy in European Union, and of the extent to which the question of French presidency ceased to be a problem of the French people alone. It is also unsurprising that Germany is following this race with most interest. In the years after the financial crisis, German-French leadership team Merkel-Sarkozy constituted the core of the European economic policy, often against the wishes of other EU members. This policy was largely based on the conservative German model of tight budgets, culminating in the Treaty on Stability, Coordination and Governance in the Economic and Monetary Union (aka "Stability Pact"), which was signed on 2 March this year. According to the treaty, a member state seeking assistance from the European Stability Mechanism must a legal "break" on deficit triggering savings measures at 0.5% GDP "structural deficit", and accept a detailed programme of restructuring reforms proposed by the European Commission. The Stability Pact is entirely in the spirit of German economic philosophy, but it also reflects the superior position and competitiveness of the "German block", which

also includes the Netherlands and Austria, vis-à-vis the weaker economies of South and South-Western Europe. The treaty is not only unpopular in Greece, Portugal and Ireland.

Mario Monti, otherwise known for his fiscal prudence and a person appointed to the helm of the Italian government precisely after the wish of Germany, made it clear that he considers the rigid budget targets dangerous and that jointly-backed Eurobonds constitute

Although the European left is mostly in the opposition and Hollande has few "natural" allies in key positions, the current economic situation could easily bring the governments in Spain, Italy and Belgium to his side

a better solution. But the most dangerous enemy of the German plan for the resolution of the Euro-crisis is France itself, where Hollande already vowed to block ratification of the Treaty, which is necessary in order for it to come into force in January 2013.

It is no secret that **Angela Merkel** and Hollande disagree on nearly all aspects of economic policy-making. Hollande is an old-fashioned socialist who, in addition to his opposition to

The campaign is one thing, and it doesn't mean that after the elections Merkel and Hollande could not work together. After all, by temperament and cautious political approach the two politicians are much more similar than Merkel and Sarkozy, and France and Germany have a thirty-year record of excellent relations, regardless of the political profile of their leaders

the Stability Pact, also announced higher public spending to stimulate the economy, higher taxes on the rich, and a reform of the European Central Bank. Although the European left is mostly in the opposition and Hollande has few "natural" allies in key positions, the current economic situation could easily bring the governments in Spain, Italy and Belgium to his side. This would make Germany's position in

the EU a lot less comfortable, and it is small wonder that Merkel's CDU, according to *Spiegel* "is expending a similar amount of energy on this election as it might on an important regional election in Germany". The usual diplomatic considerations have been thrown to the winds, and the German Chancellor made it abundantly clear where her support lies, making unambiguous statements to the press and appearing at the party rallies alongside Sarkozy. The campaign is one thing, however, and it doesn't mean that after the elections Merkel and Hollande could not work together. After all, by temperament and cautious political approach the two politicians are much more similar than Merkel and Sarkozy, and France and Germany have a thirty-year record of excellent relations, regardless of the political profile of their leaders. Hollande already said that, if elected, his first trip would be to Germany, and that Europe needs a Franco-German partnership in times of crisis. The head of German diplomacy **Guido Westerwelle** said that Germany will continue to cooperate closely with France on European issues. Regardless of what Hollande does at home, he will need to work with Germany if he wants anything done on the European level. But the problem is precisely in the complicated links between domestic and European policy: the French elections don't only have repercussions on the European level, but could impact the German political situation directly. Merkel's government stands on a fragile coalition with the ultra-liberal Free Democratic Party (FDP), which is far more radical when it comes to economic policy. **Alexander Graf Lambsdorff**, chairman of the FDP in the European Parliament already warned that Holland's victory could be "a large problem for the German government". Should Merkel prove ready for compromise on the euro or the Eurobonds, the coalition could easily break up. Even without it, the popularity of the current government continues to slide. A victory for the Socialists in France would boost the chances of the German Social-Democratic Party in the next elections, resulting in a completely different balance of powers on the European political scene. The question of the French presidency will be decided on 6 May by the 45% of the voters who did not vote for either of the two candidates. But the question of whom they elect is anything but their own business.

Schengen part of the campaign

An additional complicating factor is that a good deal of those who did not vote for Sarkozy or Hollande in the first round – some 20% – gave their vote to the extreme nationalist right. Hollande is clearly trying to woo some of them to his side, by emphasising social ills and promising a war on the financial globalisation, but Sarkozy is probably in a better position, as a representative of the right, to shift the ball to the court of identity politics. His most recent interviews are swarming with references to Islam and immigration problems. The result is a paradox: in order to help the candidate whom it believes alone can help her rescue the European currency, and perhaps even the EU, Germany ends up supporting explicitly anti-European, nationalist policies.

The most recent example is the joint letter sent to the Danish presidency by the French and German Ministers of Interior, Claude Gueant and Hans-Peter Friedrich, in which they call for the right of member states to impose border controls for up to thirty days in case of an extraordinary influx of refugees. This is not the first such attack on Schengen – a similar initiative was put forth by France last year following the Arab spring, when the states on the outer border of EU – Italy, Greece, Malta – proved unable to control the flows and accommodate all refugees, so they simply let some of them continue to other EU countries. Interestingly, at the time Germany opposed this move. Now both claim that they want a long-term solution to the shortcomings in the Schengen agreement, but the timing is clearly suspicious. In a recent interview to *Spiegel* Minister of Foreign Affairs of Luxembourg Jean Asselborn directly accused the two ministers of pandering to the far-right ideology in order to boost Sarkozy's chances in the elections.

Što piše u deklaraciji i preporukama
Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje EU i Crne Gore

Presudite visokim zvaničnicima

Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje Evropske unije i Crne Gore (POSP) pozvao je članice EU da „neopravdano i pretjerano ne odlažu otvaranje pregovora“ sa Crnom Gorom, ali istovremeno i nadležne crnogorske institucije da na sveobuhvatan način sprovode aktivnosti u borbi protiv korupcije, „uključujući i procesuiranje predmeta korupcije među visokim zvaničnicima, sve do konačne presude“. To se navodi u Deklaraciji i preporukama koje je na svojoj IV sjednici, održanoj u Podgorici 2. i 3. aprila, usvojio POSP, a koje će biti upućene institucijama u EU i Crnoj Gori. POSP je tijelo sastavljeno od poslanika u Skupštini Crne Gore i Evropskom parlamentu koje se sastaje dva puta godišnje kako bi sagledalo napredak Crne Gore što rezultira deklaracijom i preporukama koje se usvajaju, obično konsenzusom ili uz visok stepen saglasnosti. U ovogodišnjim preporukama uočljivo je to što se po prvi put upotrebljava termin korupcije među visokim zvaničnicima. Institucije EU do sada su najčešće upotrebljavale termin korupcija na visokom nivou. „POSP je pozdravio dalji dobar napredak u usvajanju zakonodavstva u oblasti borbe protiv korupcije i prve rezultate u njegovoј primjeni; primjećujući da nema dovoljno rezultata

POSP poziva članice EU da „neopravdano i pretjerano ne odlažu otvaranje pregovora“ sa Crnom Gorom

u ovoj oblasti, uključujući i predmete korupcije među visokim zvaničnicima, Odbor je pozvao nadležne agencije za primjenu zakona da na sveobuhvatan način sprovode svoje aktivnosti, uključujući i procesuiranje predmeta korupcije među visokim zvaničnicima sve do konačne presude“, navodi se u deklaraciji. Podseća se na potrebu da se preispita sprovođenje Zakona o finansiranju političkih partija, poziva Vladu da rasvjetli optužbe za korupciju, posebno vezano za slučajeve privatizacije i političke korupcije,

POSP pozdravlja Odluku Skupštine o pokretanju parlamentarne istrage i formiranju Anketnog odbora za ispitivanje korupcije u privatizaciji Telekoma, i očekuje punu saradnju svih institucija i pojedinaca sa Anketnim odborom

kao i da obezbijedi poštovanje sudskih odluka na lokalnom nivou, te da adekvatno odgovori na nedavne proteste u Podgorici. „POSP pozdravlja Odluku Skupštine o pokretanju parlamentarne istrage i formiranju Anketnog odbora za ispitivanje korupcije u privatizaciji Telekoma, i očekuje punu saradnju svih institucija i pojedinaca sa Anketnim odborom; naglašava važnost transparentnih procedura u oblastima privatizacije i javnih nabavki“, stoji u deklaraciji. Odbor je, dalje, podvukao potrebu da se pojača borba protiv organizovanog kriminala, posebno vezano za dalje jačanje administrativnih i istražnih kapaciteta policije i tužilaštva. Takođe se podsjeća na potrebu da se poveća nezavisnost Komisije za sprječavanje sukoba interesa i provjera imovinskih kartona državnih zvaničnika: „Odbor izražava zabrinutost zbog činjenice da još nije usvojen

Zakon o unutrašnjim poslovima, čime je bitno usporen proces reforme policije i njenog punog osposobljavanja za efikasnu borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije“, piše u preporukama. Poziva se Skupštinu Crne Gore da ubrza aktivnosti svoje Radne grupe, koja je osnovana radi usvajanja ustavnih odredbi kojima će se osnažiti pravna nezavisnost i odgovornost pravosuđa. „Zbog izuzetnog značaja te reforme, Odbor je pozvao sve političke partije da prestanu da uslovjavaju unaprijed dogovorenu reformu drugim, političkim zahtjevima koji nijesu vezani za ovo pitanje, da obnove dijalog i postignu kompromis“. Vlasti se pozivaju da prioritet daju dobroj upravi i da se pozabave pitanjem „preopterećenih“ administrativnih struktura. Odbor je, kako se navodi u deklaraciji, evidentirao navodne slučajeve zastrašivanja i fizičkog nasilja nad novinarima i prijavljene slučajevi ograničavanja medijskih sloboda: „Odbor poziva medije da javnost izvještavaju na profesionalan i objektivan način, sa velikom izdavačkom nezavisnošću bez obzira na vlasničku strukturu i ističe posebnu odgovornost javnog servisa za unaprijeđenje profesionalnih standarda u medijima; ističe da u samoregulatornom tijelu moraju biti zastupljeni svi relevantni mediji“. POSP je „prepoznao prve korake“ u borbi protiv diskriminacije zajednica Roma, Aškelja i Egipćana, ali i navodi

Odbor je pozvao sve političke partije da prestanu da uslovjavaju unaprijed dogovorenu reformu pravosuđa drugim, političkim zahtjevima koji nijesu vezani za ovo pitanje, da obnove dijalog i postignu kompromis

da je potrebno preuzeti dodatne mjere radi unaprijeđenja njihovih uslova za život, pristupa socijalnoj zaštiti, zdravstvu, obrazovanju, uslova stanovanja i usluga zapošljavanja. Odbor je istakao dobar rad kancelarije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda (Ombudsmana) i izrazio zabrinutost zbog kršenja osnovnih prava žena i pozvao, između ostalog, na dodatne napore u borbi protiv porodičnog nasilja i trgovine ženama. U deklaraciji se apeluje da se u potpunosti primjenjuju zakonska rješenja i odstrani

Odbor je i dalje zabrinut zbog značajnog nivoa neformalne zapošljenosti i neformalne ekonomije

svaki oblik diskriminacije uz poziv vlastima da učine sve što mogu da sprječe napade na LGBT zajednicu. Odbor je, kako se navodi, i dalje zabrinut zbog značajnog nivoa neformalne zapošljenosti i neformalne ekonomije, što predstavlja značajan izazov za crnogorsku privredu i društvo, te naglašava važnost jačanja socijalnog dijaloga, kao i dijaloga sa sindikatima i organizacijama civilnog društva u odnosu na tekuće reforme i proces pridruživanja. Poziva se Vladu da pojača aktivnosti na uspostavljanju neophodnih nacionalnih struktura za upravljanje i kontrolu upotrebe fondova EU. „Odbor je pozvao na ostvarivanje napretka u realizaciji politike u oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja, između ostalog, i kroz ulaganje napora da se formuliše politika i mnogo efikasnije iskoristi raspoloživa finansijska pomoć; poziva na sprovođenje politike koja će dovesti do ravnomernog regionalnog razvoja“, navodi se u preporukama gdje se ponavlja potreba da se formuliše nacionalna strategija energetike, koja bi uzela u obzir različite obnovljive izvore energije, uključujući i manje hidroelektrane. V.Ž.

Da li je zbog različitog stepena napretka i promjena u EU došlo vrijeme za drugačije grupisanje balkanskih zemalja

Prevaziđen koncept zapadnog Balkana?

Institut za regionalne i međunarodne studije, u saradnji sa Balkanskim fondom za demokratiju, predstavio je rezultate istraživanja koji pokazuju da se zemlje regiona posljednjih godina razilaze u stepenu evropskih integracija i pitanjima demokratizacije društava, te se otvorilo pitanje da li je u tom kontekstu vrijeme za odustajanje od postkonfliktne agende i drugačije grupisanje država zapadnog Balkana. Dosadašnji koncept „zapadnog Balkana“, uveden krajem 90-ih godina, opisivao je jedan region, prije svega zemalja bivše Jugoslavije, uz agendum nakon konfliktta. On je omogućavao kreatorima politike u Briselu da sa ovim regionom postupaju kompaktno i tretiraju ga kao cjelinu u smislu prioritetnih pitanja koja se moraju rješavati. Direktor Instituta za regionalne i međunarodne studije iz Sofije i saradnik Balkanskog fonda za demokratiju Ognjan Minčev postavlja pitanje da li je dosadašnji koncept „zapadnog Balkana“ zastario. „Prošla je gotovo čitava decenija od posljednjih međuetničkih sukoba i nije osnovano uključivati čitav region u postkonfliktni okvir, pošto se događaju novi izazovi i novi procesi i oni su u sjenci ove postkonfliktne agende koja se opisuje konceptom zapadnog Balkana. Propast ovog koncepta, takođe, kuca na vrata

Za Crnu Goru teže nego za Hrvatsku

Crna Gora se svrstava u perspektivnije zemlje kada je riječ o evropskom putu. Ako ispuní preostale obaveze u oblasti vladavine prava i borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala, otpočeće pregovore sa EU u junu 2012. Tako, ova zemlja za razliku od BiH, Srbije i Kosova, izgleda mirno plovi za svojim drugim susjedom Hrvatskom, navodi Stefan Raičev, ali i dodaje da će ta plovidba za nju biti teža iz dva razloga: „EU je promijenila uslove pregovora nakon što je Hrvatska potpisala sporazum. Do sada je praksa bila da se najteža poglavila otvaraju tek na kraju, kao što su vladavina prava, sudstvo i korupcija, a ona lakša se otvaraju ranije. Ali, sada će sa Crnom Gorom ova pitanja otvoriti prvo kako bi Komisija mogla svoj vrijeme da prati taj proces. Zato će za Crnu Goru ovaj proces biti teži nego za Hrvatsku. I drugi spoljni faktor je pitanje susjeda, koji zaostaju u napredovanju i Crna Gora, takođe, trpi od takvog negativnog razvoja događaja.“

zbog činjenice da različite zemlje u regionu imaju različite učinke, odnosno imaju različit stepen uspjeha u procesu evropskih integracija. Hrvatska, Srbija i Crna Gora se smatraju zemljama koje brže napreduju u ovom smislu, Makedonija, BiH, Albanija i Kosovo imaju svoje političke i institucionalne problemi”, kaže Minčev. On dodaje i da bi ovaj koncept mogao da odigra značajnu ulogu sa dijelom svijeta koji prolazi kroz brze promjene. To je, precizira Minčev, “region sjeverne Afrike gdje se odvija tzv. Arapsko proleće, i gdje rezultati i iskustva našeg tranzisionog procesa mogu da doprinesu tome kako nastaviti sa društvenim i političkim promjenama“. Ukoliko isključimo Hrvatsku,

koja je daleko ispred svih, države regiona mogu se podijeliti na one prespektivnije i manje perspektivne u pogledu evropskih integracija. Ipak, svaka od njih ima veliki broj problema koje je razlikuju od one druge. Kada je riječ o Srbiji, iako se dobijanjem statusa kandidata, i određenim napretkom u pogledu dijaloga sa Prištinom, ovu zemlju čeka konačna odluka "EU ili Kosovo" jer postoji i ona sumornija slika "Ni Evropa ni Kosovo". To je jedno od pitanja na koje će, podvlači autor istraživanja **Stefan Ralčev**, odgovarati vlast koja će biti formirana nakon izbora 6. maja: „Da li će ova dualistička politika biti održiva na duži rok? Ona za sada funkcioniše, postignut je dogovor o fusnoti i to je dobro, ali u jednom trenutku moto i 'Kosovo i EU' će postati nedjelotvoran i Srbija će morati da napravi izbor“. Kako Srbija bude napredovala ka članstvu u EU, Kosovo će napredovati ka UN i svom evropskom putu. Uprkos kočnicama koje stižu iz Beograda, ali i unutrašnjim odlukama, saradnik Instituta za regionalne i međunarodne studije iz Skoplja **Goran Stojkovski** navodi da ono ide ka potpunom uživanju statusa nezavisnosti bez međunarodnog prisustva. „Građani Kosova imaju utisak da petovlašće, – KFOR, EULEX, Priština, Beograd i UNMIK, proizvodi političku i institucionalnu konfuziju na terenu... Sve dok Priština ne reguliše svoje odnose sa Beogradom, biće potreba za prisustvom međunarodnih misija. Stoga će se Kosovo oslobiti estranglirajućeg prisustva onda kada Vlada u Prištini pronađe formula za integriranje sprskih enklava i kada bude regulisala odnose sa Beogradom. Sproveđenjem jedne balansiranije politike, zvanična Priština bi u jednom srednjem roku mogla ostvariti punopravni status suverene države bez međunarodnog prisustva“, kaže Stojkovski. Stagniranje BiH, a po ocjeni istraživača, čak i nazadovanje na evropskom putu poslije izbora 2010., dešava se u vrijeme najveće krize u EU, kada ovaj blok ima malo vremena koje bi posvetio potencijalnim kandidatima. Stoga Stefan Ralčev upozorava da bosanski političari moraju početi odgovornije da se ponašaju prema svojim biračima i ponovo pokrenuti reformске procese, ili, u svjetlu problema unutar EU, „savršena oluja“ može zadesiti tu zemlju. „BiH je još uvjek jedno etnički motivisano društvo,

Bolji kao region, nego kao pojedinačne države

Predsjednica Beogradskog fonda za političku izuzetnost Sonja Liht jedna je od onih koja se zapitala da li ovo zaista trenutak da se pređe na novi koncept. „Kontekst se zaista mijenja, ali kada pogledamo pojedinačne kontekste, oni su sve, samo ne obećavajući. Mi se u svakoj od zemalja u određenoj mjeri suočavamo sa slabošću političkog sistema, političke kulture, slabošću privrede, institucija, i prilično je teško naći neki stvarni uspjeh kao takav. Kada pogledamo region, imam utisak da on kao cjelina izgleda uspješniji, nego kada pogledamo pojedinačne zemlje. Kada se pogledaju drugi postkonfliktni regioni, mislim da je ZB skoro uspješna priča, i zato bih bila oprezna u napuštanju tog koncepta. Čuveni proces pomirenja zapravo dovodi do stvarnih rezultata. Odnosi između Srbije i Hrvatske, uz sve teškoće, postaju primjer kako možete da prevaziđete nedavnu prošlost. Naravno, to je važno i za BiH i to je nešto što treba imati na umu. Jer, bez ovog okvira i snažnog insistiranja EU na doborsusjedskim odnosima, pitam se gdje bismo bili“, smatra Liht.

i bilo koji pokušaj da se ide ka građanskoj demokratiji može u ovom trenutku biti užaludan... Ako EU želi uspješnije da se bavi tom zemljom, možda bi trebalo da odustane od dosadašnjeg pristupa, da se bavi nižim nivoima, možda nekim opštinskim grupacijama, zajedničkim projektima opština iz oba entiteta“, ocjenjuje Raičev. Iako Makedonija i Albanija imaju različite probleme na evropskom putu, prva zbog neriješenog spora oko imena sa Grčkom, a druga zbog odsustva dijaloga između dvije najveće partije, Goran Stojkovski ocjenjuje da ih muče i neka ista pitanja: „Nedovoljno sazrela građansko društvo, nedovoljno sazrela i stabilna politička elita, korupcija, klijentilizam, nezapošljenost i organizovani kriminal.“

Izvor: Radio Slobodna Evropa

Što bi trebalo znati prije odluke u ulasku u Evropsku uniju

EU za građane

Direktive, uredbe, aquis communitare, Savjet EU, poglavlja, screening, ... Koliko građana Crne Gore, ali i većine država koje pretenduju da postanu članice EU ili onih koji su u EU, razumiju ili poznaju ovu terminologiju?

Suštinski, za život su bitna potpuno druga pitanja od poznavanja uglavnom nezaobilaznih birokratskih termina, kao ona o uslovima rada u EU, cijenama, veličini voća, vozačkim dozvolama, školama,... Zbog toga Evropski puls objavljuje odgovore na pitanja bitna za svakodnevni život, a koja bi građanima Crne Gore trebala da približe Uniju.

Da li je u novim državama članicama došlo do porasta cijena nakon ulaska u EU?

Cijene zavise od niza ekonomskih faktora, kao što su stepen ekonomske razvijenosti i struktura proizvodnje, cijena rada, stope primjenjivih poreza itd., koji se ne mogu mijenjati u relativno kratkom vremenskom periodu. Zato se niti rast, niti pad cijena ne mogu desiti samim ulaskom u EU. Pripustanje novih država članica pokazalo je niz pozitivnih trendova za potrošače, među ostalim i smanjenje, a ne povećanje cijena u pojedinim sektorima. Među tranzisionim zemljama samo je Slovenija godinu dana nakon ulaska u EU zabilježila rast cijena, iako je u Sloveniji, kao i u drugim novim članicama, došlo i do porasta plata u privatnom sektoru.

Kada i kojim preduzećima je u EU dozvoljena državna pomoć?

Državna pomoć, koja bi na bilo koji način dala prednost nekim preduzetnicima ili nekim proizvodima, nespojiva je sa ravnopravnom tržišnom utakmicom na jedinstvenom tržištu EU. Zato je državna pomoć dozvoljena samo u izuzetnim situacijama, poput ublažavanja ili uklanjanja šteta nastalih prirodnim nepogodama, za podsticanje privrednog razvoja

Jedna od najvećih novčanih kazni u istoriji EU za nepoštovanje zakonodavstva Unije iznosila je 899 miliona eura i izrečena je Microsoftu zbog kršenja zakona o slobodnoj konkurenciji

na područjima s velikom nezapošljenošću, za zaštitu kulturne baštine, okoline, podsticanje malih i srednjih preduzeća, te za istraživanja i inovacije. Za odobravanje državne pomoći zadužene su institucije država članica koje moraju zadovoljiti uslove i kriterijume koje propisuje EU.

Prema podacima Eurostata iz 2008, od ukupno 3 miliona imigranata u neku od 27 država članica EU-a, njih 1,2 miliona bili su državljeni neke od zemalja EU. Među njima, najbrojniji su bili državljeni Poljske i Rumunije.

Koje su kazne predviđene u slučaju da pojedine kompanije ili države ne poštuju zakonodavstvo EU?

Svaka država članica odgovorna je u okviru svog zakonodavstva primjenjivati zakone EU, a samim tim i sva pravna lica. U skladu s ugovorima, Evropska komisija odgovorna je za sprovođenje zakona EU. Ona je u mogućnosti zaustaviti kršenje zakona i uputiti slučaj Evropskom sudu. Procedura za kršenje obaveza propisanih zakonima EU sastoji se od nekoliko faza. U prvoj fazi, Komisija omogućava državi ili kompaniji da se dobrovoljno prilagodi zahtjevima zakona u traženom roku, tražeći od zemlje svoje viđenje „problema“. Ako i nakon toga nastavlja da krši zakon, Komisija ima pravo da odluci hoće li slučaj uputiti Evropskom sudu i kolika će biti kazna i/ili paušalna isplata, što zavisi od ozbiljnosti kršenja zakona, važnosti zakona, te učinku i trajanju prekršaja. Čak i ako država ili preduzeće prestanu kršiti zakon prije kraja postupka na Evropskom sudu, Komisija može zahtijevati naplatu kazne.

Što se događa s prepristupnim fondovima kada određena zemlja uđe u EU?

Države koje su EU pristupile 2004. odnosno 2007, prepristupne fondove su koristile još 3 godine nakon pristupanja. Takođe, s danom stupanja u članstvo u EU, države počinju da koriste druge vrste pomoći.

Postoje li u EU jedinstveni porezi?

Generalno, politiku oporezivanja određuju samostalno države članice te je usklađen samo onaj dio poreza koji je vezan uz jedinstveno tržište kako bi svi privredni subjekti širom EU imali ravnopravne uslove na slobodnom tržištu. EU poznaje dvije vrste poreza - direktne i indirektne. Direktne poreze plaćaju poreski obveznici iz država članica i tu spadaju porez na dohodak, porez na dobit i porez na imovinu. U indirektne poreze spadaju porez na promet i porez na dodatnu vrijednost (PDV). Direktni porezi su u nadležnosti nacionalnih vlada, dok se indirektni porezi tiču poreske politike EU. U pogledu PDV-a, minimalna stopa ovog poreza postavljena je na 15%. No, države članice mogu primijeniti jednu ili dvije niže stope koje ne smiju manje od 5%.

Kakvi su u EU kriterijumi zaštite na radu?

Zaštita na radu danas je jedna od najvažnijih socijalnih politika u EU. EU je postavila cilj da smanji stopa povreda na radu za 25% do 2012., posebno kod malih i srednjih preduzetnika. Već u razdoblju prije pristupanja EU, buduća država članica mora prilagoditi svoje zakonske okvire pravno obavezujućim direktivama EU koje se odnose na zdravlje i sigurnost radnika. Pitanja zdravlja i sigurnosti na radu EU pomaže finansijski kroz program PROGRESS za koji je u periodu 2007. - 2013. obezbijedeno 743,2 miliona eura.

Kakav je stav EU u pogledu liberalizacije željeznica i što ona donosi građanima?

Jedan od primjera kažnjavanja članica zbog nepoštovanja propisa EU je primjer Francuske – za nedozvoljenu prodaju ribe veličine manje od dozvoljene u ribarnicama od 1984. do 1987. Naime, kako bi se očuvao riblji fond i osigurala njegova obnova, EU propisuje koje se veličine riba (ne) smiju loviti. Francuska je spomenute odredbe ribarske politike ignorisala, za što je presudom Evropskog suda kažnjena iznosom od 20 miliona eura, te dodatnih 57,7 za svakih šest mjeseci daljeg kršenja, što je Francusku ukupno koštalo 77,7 miliona eura

Liberalizacija saobraćajnog tržišta osnova je unutrašnjeg tržišta EU, gdje se traže nediskriminacija u tržišnom utakmici i zaštita potrošača, odnosno kvalitetnija i jeftinija usluga. No, liberalizacija tržišta prvenstveno zavisi od finansijske konsolidacije željezničkih kompanija. To podrazumijeva racionalizaciju broja zapošljenih, obnovu voznog parka, te uspostavljanje novih institucija, za što su potrebni vrijeme i odgovarajući resursi. Dakle, do liberalizacije željezničkog prevoza ne dolazi automatski po ulasku u članstvo u EU.

Da li je došlo do značajnog priliva stranih radnika ili značajnog odliva domaćih radnika nakon pristupanja novih članica EU?

Radnu snagu u EU karakteriše niska pokretljivost. Danas svega 2% stanovništva radi u nekoj drugoj državi članici EU. Istraživanja iz 2006. i 2008. pokazala su da je svega 1% stanovništva iz "nove" Evrope odlučilo migrirati u neku drugu državu članicu EU. Bojazan o "poljskom vodoinstalateru" koji će selidbom u Francuskoj preoteti posao francuskim kolegi pokazala se, nakon proširenja EU 2004, potpuno neutemeljenom.

Izvor (publikacija "101 pitanje o uticaju EU na živote građana", zvanični sajt Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija Hrvatske - www.mvpei.hr)

Kako EP vidi Crnu Goru u procesu pridruživanja EU?

Centar za građansko obrazovanje (CGO) u saradnji sa fondacijom Friedrich Ebert 2. aprila je organizovao u Podgorici panel diskusiju na temu „*Kako Evropski parlament vidi Crnu Goru u procesu pridruživanja EU?*“

Na panelu su govorili: **Doris Pak**, poslanica Evropskog parlamenta (Evropska narodna partija), **Jelko Kacin**, poslanik Evropskog parlamenta (Savez liberala i demokrata za Evropu) i **Ulrike Lunaček**, poslanica Evropskog parlamenta (Evropska partija zelenih), **Tanja Fajon**, poslanica Evropskog parlamenta (Socijademokratska grupa). Moderatorka panel diskusije je bila **Daliborka Uljarević**, izvršna direktorka CGO-a. Panel diskusija je okupila oko stotinu učesnika i učesnica, među kojim je bilo predstavnika crnogorskih institucija, NVO sektora, sindikata, studenata i političkih partija. U uvodnom izlaganju **Daliborka Uljarević** se kratko osvrnula na izazove sa kojima se Crna Gora suočava i kojima će se suočiti u narednom periodu. Ona je naglasila da će «otvaranje poglavlja 23 i 24 uticati na izgradnju dva uzročno posljedična kapaciteta, a to su izgradnja depolitizovanih i profesionalnih institucija u Crnoj Gori, kao i uspostavljanje vladavine prava.» **Doris Pak** poručila je da postoji velika mogućnost da Crna Gora čak izgubi datum pregovora ako se oko ustavnih promjena u oblasti pravosuđa ne postigne dogovor. **Tanja Fajon** je akcentirala značaj slobode izražavanja, navodeći da je upoznata sa napadom na novinarku *Vijesti*, i da je zabrinjavajuće da već sedam godina nema rezultata u pogledu rješavanja ubistva urednika *Dana*. **Jelko Kacin** je preporučio da je neophodno otvoriti pitanje medijskih odgovornosti, jer u potpaljivanju političke scene ne učestvuju samo političari, već i mediji. **Ulrike Lunaček** je pohvalila odluku Skupštine da se uvedu kvote za žene ali je istakla i da se u mnogim drugim poljima mora raditi na spriječavanju diskriminacije i borbi protiv porodičnog nasilja.

Grand prix za spot „Mi smo dio ekipe”

Centar za građansko obrazovanje (CGO) i LBGT Forum Progres već godinama rade na podizanju svijesti i razumijevanju ljudskih prava u Crnoj Gori. U tom pravcu, realizovan je i projekat „*U redu je biti drugaćiji*“ uz podršku Kanadske ambasade. Rezultati kampanje koju CGO i LGBT Forum Progres sprovode su pozitivni, a spot „*Mi smo dio ekipe*“ koji promoviše LGBT prava, produciran u okviru pomenutog projekta, zabilježio je izvanredan rezultat na Festivalu kreativnih industrija FORFEST 2012, održanom u Budvi od 19. do 21.aprila 2012.

Projekat „*U redu je biti drugaćiji*“ ima za cilj povećanje kapaciteta zaštite ljudskih prava u Crnoj Gori sa posebnim akcentom na zaštitu LGBT prava u Crnoj Gori. Spot produciran od strane Centra za građansko obrazovanje, LGBT Forum Progrusa, u saradnji sa Koala Production, autora **Danila Marunovića**, pomaže podizanju svijesti javnosti o ovoj temi i suzbijanju postojećih predrasuda o LGBT populaciji u Crnoj Gori. **Spot „Mi smo dio ekipe“ je nagrađen Grand Prix-ijem u konkurenciji 110 kompanija iz 8 različitih država**, čime je prevazišao nacionalne okvire i dobio na značaju na regionalnom i međunarodnom planu, osnažujući ciljeve naših projekata i organizacija na širem polju. Uručenju nagrade, pored autora Danila Marunovića, prisustvovali su **Zdravko Cimbaljević** iz Foruma LGBT Progres i **Daliborka Uljarević** iz CGO-a.

Završen rad XXI generacije Regionalne škole ljudskih prava

U organizaciji CGO-a, a u okviru programa „Obrazovanje za ljudska prava i aktivno građanstvo na zapadnom Balkanu“, od 20. do 26. aprila u Miločeru je održana XXI Regionalna škola ljudskih prava. Škola je okupila 23 učesnika/ce iz Crne Gore, Srbije, Hrvatske, BiH i Kosova koji su tokom pet radnih dana, kroz interaktivna predavanja i radionice, učili i diskutovali o *Interkulturnom dijalogu i razumijevanju*. U višekulturalnim društvinama zapadnog Balkana ovo su pitanja od izazova za sve koji se bave traganjem za mogućnostima stvaranja održivog načina zajedničkog života koji podrazumijeva razumijevanje, uzajamno poštovanje i dijalog među grupama koje pripadaju različitim kulturama, kroz obezbjeđivanje jednakih šansi za sve i borbu protiv diskriminacije.

Učesnici su kroz teorijska predavanja slušali o izazovima sa kojima se suočavaju koncepti multikulturalizma i interkulturnalizma u savremenom globalnom, EU ali i lokalnim kontekstima, mogućnostima postizanja boljeg i kvalitetnijeg interkulturnog dijaloga i razumijevanja različitosti koje bitno određuju kontekste balkanskih društava a posljedično tome i njihovu bolju saradnju i suživot. Kao česte prepreke ovom identifikovane su nedostatak političke volje i manipulacija razlikama koje različite društvene elite koriste da bi postigli ili zadržali neke vlastite partikularne interese na uštrb onoga što je opšti interes. Kako se boriti protiv ovakvog modela političkog i društvenog razmišljanja i djelovanja koje guši mogućnost razvoja modernih društava u najširem smislu, bilo je jedno od ključnih pitanja kojima su se bavili učesnici/ce škole. Predavači su bili: dr **Vladimir Pavićević** sa Fakulteta političkih nauka iz Beograda, dr **Filip Kovačević** sa Univerziteta Crne Gore, **Aleksandar Saša Zeković**, stručnjak za ljudska prava, **Dragoljub Vuković**, novinar, **Tamara Milić** i **Tamara Tomašević**, psihološkinje. U ime CGO-a, u organizacionom timu škole učestvovao je **Petar Đukanović**, programski koordinator.

Predstavljen dokumentarni film „Evropa u mom gradu“

CGO je 24. aprila predstavio dokumentarni film „*Evropa u mom gradu*“, snimljen u okviru istoimenog projekta, koji CGO realizuje u saradnji sa Centrom za monitoring (CEMI) iz Podgorice i Građanskim inicijativama (GI) iz Beograda, uz podršku Delegacije EU u Crnoj Gori, i konfinsiranje Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću. Ovaj film govori o novim pravilima, novom sistemu vrijednosti, novom svijetu u koji Crna Gora integracijom sa EU ulazi. Sniman je u Godinju, Njegušima, Herceg Novom i Ulcinju, u živopisnim crnogorskim selima i gradovima, obojen je koloritom mentalitetskih karakteristika tih podnebalja, a sastoji se od percepcija, strahova, predrasuda, ali i nada, crnogorskih građana i građanki od samih integracija. Radnja filma nas uvodi u njihove lične dileme koje se tiču najintimnijeg odnosa sa procesom integracija i razotkriva koliko zapravo (ne) znamo kao društvo o njemu. U filmu se prelамaju dvije krajnosti: bolan i stresan raskid sa elementima tradicije sa jedne, i glamurozan i svečan čin pristupanja evropskoj zajednici, sa druge strane. Na ciničan, duhovit, iskren način, film preispituje određene vrijednosti našeg mentaliteta u koje smo zakleti kroz vjekove, konfrontirajući ih sa onim vrijednostima koje nosi Evropa kojoj danas stremimo, poručujući da su evropska posla domaća posla... Teme koje se obrađuju u filmu su odabранe na osnovu sprovedenog istraživanja javnog mnjenja u opština koje projekat pokriva, a odnose se na poznavanje i razumijevanje politika i standarda EU. Konkretno, film se fokusira na oblasti proizvodnje i distribucije vina, rakije i drugih domaćih alkoholnih pića, pripremu i prodaju mesa i suhomesnatih proizvoda, zatim tehnike ribolova i plasiranje ribe na tržištu, kao i proizvodnju maslina i maslinovog ulja. U jednom dijelu, prikazuje se i odnos lokalnih uprava prema novinama koje donosi sam proces, a odabran je jedan od primjera dobre prakse, kao podsticaj ostalim opštinama i prikaz mogućnosti koje se nude kroz EU fondove za poboljšanje uslova života u opština, ali i kadrovske promjene koje to iziskuje. Prije same projekcije filma, održana je konferencija za medije i sve prisutne koji su podržali ovaj projekat, na kojoj su govorili Nj.E. **Leopold Maurer**, šef Delegacije EU u Crnoj Gori, **Daliborka Uljarević**, izvršna direktorka CGO-a, **Danilo Marunović**, autor filma i jedan od učesnika filma **Filip Leković**. Nakon ovog predstavljanja, film «*Evropa u mom gradu*» premijerno je prikazan na RTCG 28. aprila, u udarnom terminu.

18th CEI International Summer School "Beyond Enlargement. The Wider Europe and the New Neighbourhood"

Venue: Cervia (Italy) Period: Sep. 2-15, 2012

The 18th edition of the CEI International Summer School "Beyond Enlargement. The Wider Europe and the New Neighbourhood" will take place in Cervia, from Sunday 2nd to Saturday 15th September 2012. The overall objective of the Cervia Summer School 2012 is to promote the CSOs Network consolidation, through sustainable transfer of scientific know how, and through a permanent interaction stemming from both formal and informal learning. The School offers its participants a unique international arena where the problems of the Enlarged Europe can be analysed in depth through the active participation of a prominent and well experienced International Faculty and a select, widely differentiated group of CSO activists from various countries.

The 2012 Summer School will be articulated into 2 courses: Course A: Diversity Management, Governance and the Role of Civil Society Networks Course B: Sustainable Development, Green Economy and the Role of Civil Society Networks Participants will attend the courses split in two groups, one per area. Courses will include 70 hours of lectures, seminars and workshops. Moreover, both courses will be supplemented by some interdisciplinary events. The subjects of these meetings will concern topics of politics, international dimension and the role of the European Institutions, potential cooperation with New Neighbourhood Eastwards and inter-regional relations in South East Europe.

The School admits young CSO's and NGO's activists and graduate men and women, with a background in Politics, Economics, Law, Philosophy, Social Sciences, Agrarian Sciences, Environmental Sciences, Literature and Communication Sciences. The minimum qualification required for participating is a bachelor degree.

Application deadline: June. 3, 2012

For more information please visit:

<http://www.pecob.eu/flex/cm/pages/ServeBLOB.php/L/EN/IDPagina/3560>

Izdavač: Centar za građansko obrazovanje (CGO)
EIC Bilten - Evropski puls - je elektronski časopis koji izlazi uz podršku fondacije Friedrich Ebert. Zaveden je u Ministarstvu kulture pod rednim brojem 578.

Urednik: Vladan Žugić
Uređivački kolegijum: mr Vera Šćepanović, Daliborka Uljarević,
dr Vladimir Pavićević, Damir Nikočević, Petar Đukanović

Prevod i lektura: CGO

Art direktor: Ilija Perić

Ilustratorka: Dragana Koprivica

Producija: identity & promotion

Adresa redakcije: Njegoševa 36/
Tel/fax: +382 20 665 112, 665 327
ep@cgo-cce.org, info@cgo-cce.org

Evropski puls možete preuzeti svakog posljednjeg petka u mjesecu na sajtu www.cgo-cce.org